

1. Achtergrond

Karolien Dezeure (Hogeschool Gent) en Stef Steyaert (Participant bvba) begeleiden dit project. Patricia Ghekiere was initieel de interne coördinator voor Kortrijk. Door de thematische verschuiving van mogelijk participatietraject, is Machteld Claerhout sinds oktober het aanspreekpunt.

2. Wat bedoelen we met participatiebeleid?

Participatie gaat over alle vormen van betrokkenheid van burgers bij allerlei aspecten van de stadsontwikkeling van Kortrijk (cultuur, jeugd, infrastructuur, wijkbeheer, ruimtelijke ordening, welzijnszorg, onderwijs,...). Het gaat over klassieke vormen van inspraak (hoorzittingen, bezwaarprocedures); over professionele vormen van communicatie rond stadsprojecten; over hoe burgers ook eigen verantwoordelijkheid nemen en meewerken aan de ontwikkeling van de buurt of de stad; over processen van dialoog en interactie tussen burgers, burgerorganisaties en stadsbestuur.

Met beleid bedoelen we dat over deze manieren van werken intern wordt gediscussieerd; dat de organisatie leert uit ervaringen; dat keuzes worden gemaakt; dat de organisatiebrede aanpak wordt verbeterd. Dit project mikt vooral op de beleidsmatige aspecten.

Het voorstel voor Kortrijk hieronder tracht eerst en vooral de betrokkenheid van burgers, forenzen en gebruikers bij grote stadsingrepen te vergroten. Daarnaast heeft het tot doel om de know-how en kennis binnen de stadsorganisatie omtrent participatie in strategische projecten te vergroten. Tot slot, en minstens even belangrijk, is dat dit voorstel ook aandacht wil hebben voor het verbeteren van de interne samenwerking van de stadsdiensten rond grote fysieke ingrepen door aandacht te geven aan de processtructuur.

3. Voorstel van plan van aanpak

Op basis van de samenkomst, vrijdag 3 december 2010, werd de focus van het komende traject als volgt afgebakend:

- Inzetten op een interne reflectie over het opzetten van een participatief traject in een gebied waar in de nabije toekomst grote infrastructurele ingrepen zullen plaatsvinden (Stationsomgeving –inclusief de achterkant van het station en site C), met aandacht voor de looplijnen vanaf het station en voor het onontgonnen gebied rond de rechtbank

- Deze interne reflectie heeft betrekking op
 - Een projectstructuur boven de bestaande projecten
 - De rol van gebiedsgerichte werking binnen die structuur
 - Methoden en technieken voor het bereiken van minder evidente doelgroepen (forenzen, gebruikers) en methoden en technieken gericht op beleving

Het doorlopen voortraject

Dit projectvoorstel is het resultaat van een aantal samenkomsten in Kortrijk.

Op maandag 7 juni 2010 vond in Kortrijk een eerste verkennend gesprek plaats. De inhoud van een korte presentatie rond participatiebeleid in steden werd met de aanwezigen besproken en toegepast op de stad. De deelnemers aan deze discussie waren Karolien Dezeure, Stef Steyaert, Geert Hillaert, Bart Verhaeghe, Wouter Linseele, Nele Hofman, Frans Van Den Bossche, Patricia Ghekiere en Jean de Bethune. Samen werd gezocht naar waar de stad Kortrijk het meest nood aan heeft om een stap vooruit te zetten wat betreft participatie. Hoewel tijdens de vergadering een aantal aandachtspunten werden blootgelegd, gaf het weinig tot geen richting voor een mogelijk traject. Het eerder geopperde idee om in te gaan op een mogelijk participatietraject rond een toekomstvisie op Kortrijk 2024 bleek weinig gedragen te zijn. Daarenboven staat het project nog echt in de kinderschoenen. Het project is dus op korte termijn niet realiseerbaar.

Intern werd er verder nagedacht over een mogelijke invulling van het traject. De mogelijkheid tot verdere invulling werd besproken op dinsdag 19 oktober 2010 in aanwezigheid van Karolien Dezeure, Stef Steyaert, Patricia Ghekiere, Stefaan Renard, Tom Delmotte & Bart Verhaeghe. Vanuit de strategische cel werd de nood aanvoeld om een participatief traject op te zetten rond de komende grote strategische projecten in de stad (Stationsomgeving, Site C, Kortrijk Weide). Tijdens deze samenkomst werden de eerste plannen en ideeën rond de stationssite meegegeven. De hele omgeving wordt 'herontwikkeld' met als een van de ankerpunten de nieuwe bibliotheek. Ook Kortrijk weide (achter het station) en de wijken voor het station zouden deel uitmaken van de stadsontwikkeling. Het stadskwartier in het centrum is in feite nog totaal ongemoeid gelaten door het stadsbestuur en vraagt ook om actieve aandacht. Participatie zou in functie van deze drie gebieden en in functie van de woonomgeving een slagboom van deze projecten moten worden. Er is de vraag om een begeleiding in het traject, waar gebiedsgerichte werking een belangrijke rol in zou spelen.

Dit werd verder uitgewerkt op woensdag 9 november 2010. Tijdens deze werksessie werd een lijst met aandachtspunten voor de opstart van participatieve trajecten bij grote stadsvernieuwingsprojecten voorgesteld. Het doorpraten van deze lijst leidt tot

enkele aandachtspunten voor de Kortrijkse stadsorganisatie en de aanpak van stadsvernieuwingsprojecten. Tijdens de samenkomst op vrijdag 3 december werden een aantal vaststellingen verder uitgediept. We overlopen een aantal relevante conclusies in functie van deze stadsingrepen.

- Er is ruimte voor participatie in dit stadsontwikkelingsproject
 - Pas ten vroegste in 2012 zullen de werken aanvangen. Dit wil zeggen dat er ruimte is om werk te maken van een goed participatieplan. De stad is er vroeg bij.
 - Het project kadert binnen de strategische visie van de stad. Binnen deze strategische visie wordt er nadruk gelegd op de rol van gebiedsgericht werking.

“De gebiedswerking bouwt voort op deze betrokkenheid met de eigen deelgemeente of buurt om tot een actieve participatie van de inwoners te komen bij de uitbouw van hun leefomgeving. De taak van de gebiedswerking ligt in eerste instantie in het stimuleren van de participatie. De uitvoering van de projecten dient door de meest daarvoor in aanmerking komende dienst te gebeuren. Deze uitgebreide participatie moet leiden tot diverse vormen van co-productie door de bewoners en een gevoel van eigenaarschap.”

- Politiek en ambtelijk is de wil aanwezig om een participatief traject op te zetten
- Volgende aandachtspunten kwamen boven:
 - Het is een complex stadsvernieuwingsproject met drie verschillende projecten op verschillende snelheid
 - De keuze wordt gemaakt om het als één gebied te beschouwen waar drie ingrepen plaatsvinden in plaats van omgekeerd
 - Dit gebied als één geheel behandelen en daarop ook de communicatie- en participatiestrategie op aanpassen
 - Vanaf het begin sterk en goed communiceren
 - Binnen de stadsorganisatie is er al heel wat expertise omtrent het betrekken van bewoners in de deelgemeenten en met betrekking tot projecten op een kleinere schaal. Er is echter weinig tot geen ervaring met participatie bij meer ingrijpende stadsvernieuwingsprojecten.
 - Wie zijn de stakeholders in dit project?
 - Forenzen, gebruikers, omwonenden...?
 - Hoe ga je om met die verschillende doelgroepen?

- Inzichten in methoden en technieken die daarbij kunnen helpen
- Deze stadsontwikkeling is ook een zeer lange termijn verhaal
 - Hoe blijf je stakeholders betrekken over een langere periode?
- Er is de noodzaak om een sterke projectstructuur op te zetten die de drie projecten overkoepelt. Deze projectstructuur moet een duidelijk mandaat krijgen van het bestuur om beslissingen inzake participatie te nemen. Daar is uiteraard gebiedsgerichte werking in vertegenwoordigd als initiator en procesbegeleider van participatieve trajecten.
 - Hoe moet die structuur er concreet uitzien?
 - Hoe behoud je het overzicht over de verschillende ingrepen?
- Op meer operationeel niveau moet er aandacht gaan naar een versterkte samenwerking tussen de diensten in functie van stadsvernieuwing
 - Er is veel informatie en expertise binnen de organisatie maar deze zit sterk verspreid. In het kader van dit project moet iedereen versneld weten waar de ander mee bezig is. Een intern draagvlak voor dit project is nodig.

4. Plan van aanpak

Op basis van de bevindingen uit de sessies, stellen we een traject voor waarop er wordt ingezet op een interne reflectie over het opzetten van een participatief traject bij grote stadsvernieuwingstrajecten met aandacht voor:

- De planning van participatie bij grote stadsvernieuwingsprojecten
- Interne organisatie rond het project
- Een projectstructuur boven de bestaande projecten
 - De rol van gebiedsgerichte werking binnen die structuur
- Methoden en technieken
 - voor het bereiken van minder evidente doelgroepen (forenzen, gebruikers)
 - Methoden en technieken rond 'beleving'

Tijdens de samenkomsten is erop gewezen dat vooral de Gebiedsgerichte Werking het voortouw zou nemen in het participatietraject rond de stationsomgeving. Er is geen nood aan permanente externe procesbegeleiding. Wel zou men graag gericht een aantal samenkomsten organiseren, onder impuls van een externe begeleider, waar de verschillende reeds vernoemde issues het onderwerp vormen van interne discussie en samenwerking. Vandaar dat we tot volgend concreet projectvoorstel komen dat zou plaatsgrijpen tussen januari en juni 2011.

Stap 1: Twee workshop van 1 dag, telkens met een vrije grote groep ambtenaren uit alle betrokken diensten, en zelfs breder)

In een eerste workshop zal de aandacht vooral uitgaan naar het 'leren op basis van eigen ervaringen'. Met een grote groep betrokken ambtenaren bekijken we welke goede en minder goede participatie-ervaringen er in het verleden in Kortrijk waren en wat we hieruit leren. Het resultaat van deze dag is een aantal aandachtspunten die moeten worden meegenomen bij het ontwerpen van een project rond de stationsomgeving.

In een tweede workshop wordt fundamenteel ingegaan op wat de eigen verwachtingen zijn ten aanzien van participatie en kan er eventueel ook eens over het muurtje worden gekeken naar projecten uit andere steden. We gaan dan vooral in op het belevingsaspect (bv. Ursulinepleintje in Brussel). Daarnaast gaan we ook in op voorbeelden van het betrekken van niet evidente stakeholders (gebruikers, forenzen). We laten ons hier inspireren door andere (buitenlandse) grote stadsvernieuwingsingrepen. Ook hier komen een aantal inzichten en leerpunten uit voor het ontwerp van een project rond de stationsomgeving.

Stap 2: Workshop van een hele dag, met een beperktere groep ambtenaren (rechtstreeks betrokken bij het project van de stationsomgeving)

Tijdens deze workshop gaan we in op een plan van aanpak bij het opzetten van een participatief traject in functie van de stationsomgeving: welke bouwstenen hebben we allemaal nodig zowel wat betreft aanpak en methoden als wat betreft aansturende projectstructuur. Deze oefening gebeurt op basis van de inzichten uit de eerste 2 workshops.

Stap 3: verfijnen proces (door de projectleiding en een externe begeleider die fungeert als klankbord en coach)

De grote lijnen worden nu uitgewerkt in een gedetailleerd projectvoorstel, dus inclusief gedetailleerd stappenplan, deliverables, milestones, timings, budgetten, manloads,... Dit projectplan wordt opgesteld door de projectleiding, externe begeleiding fungeert als klankbord en als coach. Het externe klankbord geeft ook eventueel advies over mogelijke methoden en aanpakken.

Stap 4: presentatie projectplan aan CBS en/of grotere ambtenarengroep

Presenteren van het project + goedkeuring door CBS

Verwachte taak	Overeenstemmende tijdsbesteding
Stap 1: Voorbereiding en implementatie	40 uur
Stap 2: Projectstructuur/methoden en technieken	12 uur
Stap 3: verfijnen proces	12 uur
Stap 4: Presentatie	4 uur
Totaal	68 uur of 8.5 dagen

Voor een inschatting van het totaal te voorziene budget wordt uitgegaan van een dagprijs voor een externe begeleider van 1.150,00 euro, exclusief BTW, zijnde 8,5 x 1.150,00 euro = 9.775,00 + 2.052,75 euro BTW